

21
22
23
24

1707.

21. Wedelius, Georgius Wolffgangus, Fac. med. 70 annos.
De sabina scripturae (ad Disputationem solummodo
Johannis Melchior Brechleser invitata).
22. Wedelius, Georgius Wolffgangus, Fac. med. 70 annos.
Propempticon inang: de lignis thymis apocalypses
in genere (ad Disputationem Georgii Viterici Hero-
nymi invitata).
23. Wildvogelius, Christianus, Collegii jur. d. 20 annos.
De aqua lance et l. 20 d. 7 c. jud. Programm (lectio-
auspicati Johannis Klauis (tamen praemissum)
- 24^{a. et} Wildvogelius, Christianus: De appellationibus.
in causis non appellabilibus. 2 Sempl. 1707: 1755
- 25^{a. et} Wildvogelius, Christianus: De unione Electorali.
? Sempl.
- 26^{a. et} Wildvogelius, Christianus: De scanno constitutionum
transverso 3 Sempl.

1707.

27^{ast} Scheidlin, Johannes; de: De conventibus mo-
nialibus S. R. F. III Superiorum Correspondentium
Circulorum, Franconiae, Bavariae, Saxe-
Acenserunt: Observanda quaedam curiosa memet-
recens. monet novissimus. 2 Sampl. Rec. 1729-5
1735

28. Wildvogelius, Christianus: De jure embatentico sive
facultate bona relictoria propria auctoritate occupandi.

29. Wildvogelius, Christianus: Sutorum inventus. 2 Sampl

o -
un
s
et.
s
ue
si.
al

Justus Paulus
2. 11. 1790.

12.

GEORGII WOLFFGANGI
VVEDELI,

HEREDITARII IN *Schwarza*
MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS
PALATINI CÆSAREI, SERENISSIMORVM
SAXONIÆ DVCVM CONSILIARII ET
ARCHIATRI, THEORETICES
PROFESSORIS PVBLICI
ORDINARII,

FACVLTATIS MEDICÆ
DECANI,

Propempticon Inaugurale,

DE

SABINA SCRIPTVRÆ.

IENÆ,

TYPIS CHRISTOPHORI KREBSII.

1797.

Joh. Melch. Friedla

Sapientissimus omnium merito celebratur SALOMO, rex Israelitarum, tum ob alias animi excelsas dotes, tum ob scientiam rerum naturalium, & quæcunque in his ab homine sciri & cognosci possunt, unde & reconditæ huius sapientiæ in scriptis velut aureolæ passim elucent.

Ex his vulgò minus æstimari visus locus insignis est, quando ad pulchritudinem, excellentiam ac splendorem domorum describendam, si ad literam illa intelligamus, in *Cantico Canticorum cap. 1. vers. 17.* *Trabes inquit, domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra abiegna,* interprete *Pagnino.*

Vt ut vero etiam de toto textu plura occurrant dicenda, attamen cum agatur de materia & fructura ædium, de ligno non vno, sed gemino, adeoque & nomine duplici, & consequenter vsu singulorum; operæ pretium fuerit, vocare etiam hæc ad forum physico-medicum & mechanicum.

Ligna ad basin ædificiorum, ad tigna, trabes, parietes, interstitia, fundamenta, lege artis facientia, varia quidem in vsu sunt; alia tamen selecta præ aliis, seu firmitudinem spectes, seu durationem, ipsamque aptitudinem; alia ad esse, alia ad bene esse; alia ad vsum primum, alia secundarium, ornatum ipsum. Singula facer textus accurate nominat, seu utraque potius.

Quotiescunque vero in hoc vel illo loco variant interpretes in versione, arguari fas est, dubiam esse significationem, non enim nisi vna est veritas, in radice, reliquæ voces sunt mutuatitæ, & succedaneæ, quid pro quo vocant medici vulgò. Quare dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ. Neque male hinc absolute iudicandum est, quando non genuinus, verus & vnus sensus exprimitur. Idque duplici fere de causa contingit, partim ex linguarum notione minus accurata, partim & potissimum ex ignorantia subiecti, seu materiæ ipsius, qua de agitur. Vtraque nota esse debent, & coniungi, si veritatem scrutemur accurate; sin secus, æquiocatio emergit, nec exhaustiri potest, sed dubia manet mens textus cuiuscunque, nedum mystici.

Non

Non laudabimus vocem ligni prioris **ברותי** ab aliis abietem, ab aliis laricem reddi, vnde id inconueniens emergit, si abietem & posteriori tribuas, vt frustranea resultat repetitio. Ast facile hoc diluitur, & cessat, si cedrum vertamus, quod fontibus Hebræis optime & vniue quadrat: maior de altero dubitatio & dissensus est, id quod præcipue iam nostrum faciemus.

Enimvero circa vocem **ברותי** brutina vulgo, reuera, quod diximus, euenit, & exemplum habetur, non posse eluctari, qui rectissime etiam reddunt ad literam, ob dubiam descriptionem eorum, a quibus ediscere par erat, quid rei esset; quæ quamdiu later, obscura est, nec noueris, quæ, qualis, quanta sit, vnde in deuia flectit interpretes, etiam callentissimos.

Vtraque itaque ineunda est via, consulendæ sunt linguæ, originaria & fororiantes, consulendi rei naturalis scriptores, seu ex ipsa re hinc philosophandum est; donec concordent vtraque, quo factò exoptatus obtineretur finis. Vox **ברותים** sine dubio pluralis est, & sic pluralitatem notat, si non speciei, h. l. arborum, tamen partium, ex vna eademque factam diuisuram, segmenta plura, quod apprime vsui laudando conuenit. Singularis vero est **ברת**.

Quod si iam visamus, quomodo versa & reddita sit, facilius *אנא* poterimus dicere quid non sit, & hinc *אנא* *הענין*, quid sit. Communissima explicatio est *Aben-Esra*, quem plerique sequuntur, tanquam Hebræum; ille vero ex simili quæsiuit criticam analogiam. Cum enim affinia videantur **ברוש**, *abies* in plurali **ברושים**, *abietes*, confudit arbores inter se distinctas, fingendo commutationem **ש** & **ת** illicitam & incongruam, nulla cogente necessitate, & relinquenda sibi distinctione necessaria, vt rei, ita & nominis, ac vice versa.

Sed nec inde negligenda est vox sacri textus, & substituenda alia arbor, v. g. *Quercus*. Ita enim vertunt Biblia *Schmidiana*: *Trabes domuum nostrarum (sunt) cedri, ambulacrum nostrum quercus*. Nulla enim apparet ratio, nisi quod desperando de genuina ac vera explicatione ignotum per notius nomen reddere satagamus, incertam nihilominus & sic relicta in dubio significatione, eius, de quo quæstio erat.

Cum ergo *Buxtorfio* ipsi memorata verosimilis sit magis expositio de ligno brutino, mirum est, alios illum minus secutos, qui aliter reddidere; aut tuendæ sunt hæ partes, aut rectius aliud istis preferendum.

dum. Hinc optimum erit, vtrumque profequi. In bibliis polyglotis quidem non aliam reperias, quam vulgaribus dictis congruam, quamvis *Targum* seu *Chaldaica translatio* cupressio addat arceuton, (seu iuniperum,) & pinum; nil obstat tamen, quin authenticum textum, *2do F. nov⁸*, seu fontibus aliis, Arabicis, Graecis & Latinis audeamus illustrare.

Enimvero *Arabibus* *دسر آبي* est *sabina*, nemine dubitante, quae vox etiam apud *Diodorum Siculum* refertur & extat, & varia inflexione in *barathron*, *boraton*, *barython*, *byraton*, vt solet eiusmodi casibus fieri, detorta, reuera tamen eadem. Graecis, posterioribus imprimis, vt *Dioscorid.*, *Galeno* & reliquis *Regisio* & *Regisus* audit. Per syncopein & contractionem scilicet eliso o, imò, cum apud Latinos t dardum, & th eodem fere sono efferantur, vterius processit detorsio, & vocales ipsae suos, vt sic loquar, passae sunt manes.

Adeoque factum est, vt arbor haec, ex eodem fundamento, flexione nota huic linguae & solemni, omnibus aliis contra, in vs, dicta sit *Plinio* *bruta*, quae lectio correctior & genuina magis est. Loco huius vero, cum videretur haec minus quadrare aliis vocibus *Ausonius*, & ab iis abluere, per criticam, i.e. variam hinc lectionem in quamplurimis editionibus *arboris brute* denominatio enata fuit.

Neque id adeo mirandum, si cogitemus, vel nouerimus ex hoc & aliis exemplis, qui excerpto solum occupantur, & ex autoribus magis, quam ex re ipsa sapiunt, talibus abunde velificari erroribus, confundendo homogenea, & sic entia multiplicando praeter necessitatem; non aliter, ac praecones olim, qui personam hanc illam publice laudabant, nec adstantem tamen agnoscebant.

Sed audiamus iam huius census *Plinium*, quid scribat de arbore bruta, seu brato potius, vt ex MSS. collectum est, vel animaduersum & sic correctum merito, (ne dicamus, quibusdam bruten legi,) locus est *l. 12. Nat. Hist. c. 17.* Petunt, scribit, (Arabes,) in *Helimæos* arborem bratam, cupressio fuisse similem exalbidis ramis, iucundi odoris accensam, odorem esse proximum cedro, & reliqua. Sane omnia haec quadrant *sabinae*, imo ipsissima sic describitur, cupressio similis, & eodem autore, & omnium consensu, vnde & *Sabinam* - Cupressum, verbis *Apulei*, aptissime vocant. Recte hinc *Pinetis*, interpres *Gallus*, selon aucuas, ait, c'est la premiere espece de faunier.

Quid

Quid enim est cupressus fusa, quam Sabina, cuius proprium est, omnium autorum consensu, & autopsya teste, ut in latitudinem magis diffundatur, quam in sublimē elata deprehendatur, sibi relicta. Unde reuera arbor bratus, cum brathy, seu sabina, cuius *l. 24. c. 13.* meminit, plane eadem est, non alia, quicquid etiam alii contra ea afferant, neque enim alia huius generis demonstrari potest, qua de eadem pradicari possint, seu quoad nomen, seu quoad rem ipsam, affectivones, usum substratæ materiæ, & reliqua.

Notanter vero ex textu *Plinii* patet, illum hanc arborem non vidisse, dum ex aliis hæc describit. Licet vero propius paulo illi interpretes scopo accedere videri possint, qui cupressum vertunt, optime & rectissime tamen, qui sabinam-cupressum, cupressum Creticam, vel potius vno verbo recepto sabinam, reddunt, vel persuaderi possunt, ut ita vertant.

Non possumus hoc loco, quin illud notemus, in *Concordantiis Bèlliorum Germanico-Hebraico-Græcis*, insigni errore, ut nobis quidem videtur, vocem צִפְרִיָּס *zēp̄r̄is* versam, & cum altera רִיָּס, adeoque cedrum cum cupresso confusam legi, quod evoluenti locum mox oculis patebit.

Enimvero porro in textu sacro notandus venit usus specialis, & quidem sicut cedrus ad trabes, & tigna, ita sabina, ut nomen Latinum hodie receptum ex merito retineamus, ad laquearia, vel, ut alii reddunt, ad ambulacra inferuit, quæ facile conciliari queunt, si quidem ornatum, quem præstat, intelligi, & decorem, reputemus.

Quod si itaque sequamur *LXX.* qui *Qarvāpala* reddunt, seu *laquearia*, idem emergit, ac, si verbis *Tullii* loquamur, templum undique ædium, pulcherrime laqueatum. Germ. *Zaffelwerck / getäffelte Döcken des Gemachs*. Si cum *Lucilio* apud *Isidorum*; ex cedro & sabina, resultant ædesque lacusque. Notabile hinc porro est, & apud *Ereosum* *ἐποδὸς τῶν ἐν Ἰούδαια, κοινῶν οὐκ ἔστιν ἄλλοις*, conignationes olim verissimas ex *Thuis*; confectas fuisse, quæ ipsissima sunt laquearia; qui locus hunc quoque sacrum magis confirmat.

Sed uti hæc videntur ad literam clare satis patere, ita ex hisce fundamentis vel scitis medicis, si Christianum in morem nobis licuerit sensu mystico applicare, dixerimus symbolum hoc esse piorum ac fideium. Quid aliud est corpus nostrum, vel esse debet, quam dominus, eaque non tam animæ nostræ, quam *DEI* viventis *O. M. &* tem-

templum Spiritus Sancti? quid corpora nostra, quam membra Christi? quid ipsimet, quam domestici DEI, superstructi super fundamentum Apostolorum ac Prophetarum, cuius imus angularis lapis est ipse IESVS CHRISTVS, vt verbis Scripturæ congrue loquamur.

Cedrus ergo symbolum fit fidei, cuius excelitas, firmitas & constantia, huc commode applicatur, hæc quippe vnice decet corda fidelium, si aduentum gratiosum, & *uolens mansorem*, diuino numini & sacrosancto præbere debeant. Sabina sua humilitate & diffusione in ramos, & inclinatione ramorum in terram, amoris proximi signaculum largitur. Vtraque communi viridanti & immarcescibili colore, odore, & thynorum lignorum affectionibus aliis, precum, tanquam sacrificiorum genuinorum, spei, & reliquarum virtutum, verbo pietatis, lemmata constituunt singulis.

Ita vero totum ædificium & in individuo, & communione sanctorum in vniuersa ecclesia, congruenter coagmentatum crescit in templum sanctum in Domino, in quo coedificamur in habitaculum DEI per spiritum, vt iterum verbis scripturæ utamur.

Cum itaque *Buxorsium, Corceium, cogitationibus in hunc locum*, (qui reddit: signa domuum nostrarum sunt cedri; trabes nostræ brutinæ,) & ex nostris *l. Olearium* &c. sequamur, & quid sint ligna brutina, quoad materiale & formale, exposuerimus, facile efficitur, nostram quidem opinione, hanc interpretationem esse genuinam.

Quadrare vero Sabinam, seu, si mauis, arborem bratum, eodem nomine signatam, ad laquearia, ad mensas, ad arte elaborata alia, veteribusque longe tum notissima, tum pretiosissima, partim aliis profanis autoribus, medicis, & historicis, partim autopsia & mechanica facillimum erit vltius demonstrare.

Tacemus alia huc applicanda, & promptissime inde fluentia, etiam ad mysticum maxime sensum, quod centrum ligni huius lectissimi & incomparabilis fit rubrum, peripheria alba, & plura similia, suo loco addenda.

Præmittere hæc volumus DISSERTATIONI INAUGVRALI, DE VRTICIS, Clarissimi & meritissimi Artis medicæ Candidati

IOHAN.

IOHANNIS MELCHIORIS DRECHSLERI.

Lucem primitus aspexit, anno post recuperatam salutem MDC XXII. D. V. Maii Wanslebix, vrbe in Ducatu Magdeburgensi sita, parentibus honestissimis; Patre MELCHIORE DRECHSLERO, Præfeto iam memoratæ vrbis, districtusque incorporati, laudatissimo, iamdudum autem ad meliorem vitam vocato; Matre omni virtutum laude ornatissima, SOPHIA, nata IÛTERBOCKN.

Huic, post immaturum optimi Mariti obitum, multum fuit sollicitudinis, quo eum a primis statim annis, tam pietatis atque probitatis, quam bonarum artium fundamentis, Præceptorum dexterarum ductu, imbutum redderet.

Aurigante autem fato Thuringiam vectus, cura dein ac amore paterno vere singulari, & ex ore eiusdem vix satis deprædicando fructus est Admodum Reuerendi & Amplissimi, M. IOHANNIS CHRISTOPHORI LISTII, Pastoris Vtenbachenfis & Köstnizensis vigilantissimi, infimalque Dioceceseos Domburgensis Adiuncti grauisissimi, cuius fuasit, vltcrius progredi intendens, Lyceum Vinariense adiit, promptissimosque ibidem sedula informatione reperit Amplissimos & præclarissimos PHILIPPVM GROSCBAVERVM, Rectorem, & M. IOHANNEM GÛNTHERVM, Con-Rectorem, Præceptores solertissimos, fidelissimosque.

Per quinquennium istic locorum commoratus, florentissimum demum hunc nostrum ascendit Heliconem, inque ordinem Studioforum receptus, anno MDCC I. d. IX. Augusti, me Pro-Rectore, nihil prius, nihil antiquius habuit, quam vt in Philosophicis & Medicis scholis, sub ductu Virorum Clarissimorum, Nobilissimorum, Excellentissimorum, & Celeberrimorum solidos sibi sœneraret profectus.

In illis, nominatim in Logicis, ope & manu ductione vsus est M. IOHANNIS SIMONIS BVRGOLDI, Facult. Phil. t. t. Adiuncti: in Ethicis & Politicis D. IOHANNIS PHILIPPI TREVNERI, Logic. & Metaphys. Professoris: in Physicis autem, Mathematicis, & Curiosis valde delectabilibus experimentis, GEORGI ALBERTI HAMBERGERI, Mathematici & Physices Professoris, cuius promptitudinem & humanitatem decenter extollit,

Medi-

Jena, Diss., 7707 W-2

ULB Halle 3
004 548 876

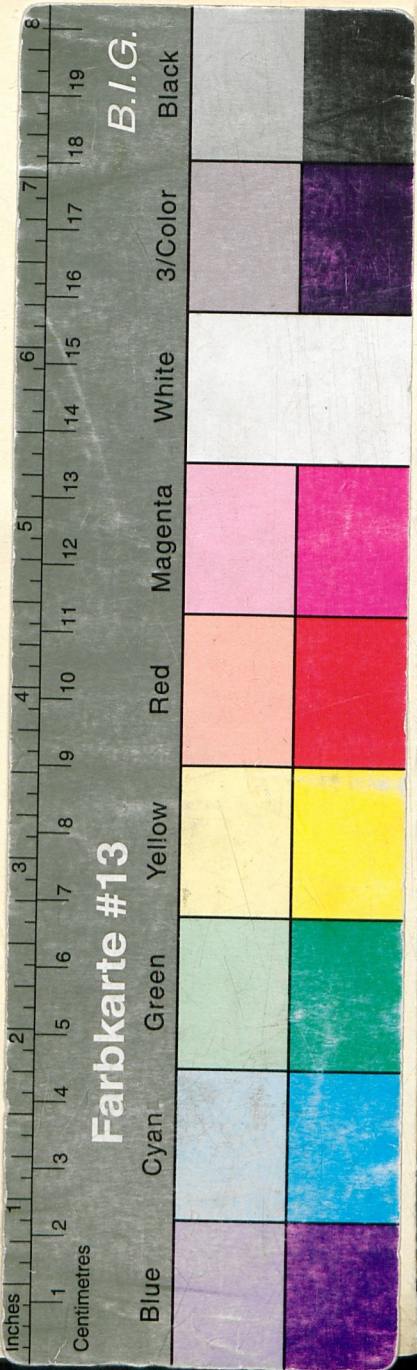
f

sb.

Von P

Sirtes Rauter
2. 11. 1890.

12.

GEORGII WOLFFGANGI
V VEDELII,

HEREDITARII IN *Schwarza*/
MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS
PALATINI CÆSAREI, SERENISSIMORVM
SAXONIÆ DUCVM CONSILIARII ET
ARCHIATRI, THEORETICES
PROFESSORIS PVBLICI
ORDINARII,

FACVLTATIS MEDICÆ
DECANI,

Propempticon Inaugurale,

DE
SABINA SCRIPTVRÆ:

IENÆ,

TYPIS CHRISTOPHORI KREBSII.

1707.

Joh. Moltz. Dresdes

24.

